

Martina Smetánková: *Komunikace ve vrcholném středověku a život na cestách*. Bakalářská práce. Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou. FF UK v Praze. 54 str. textu, 36 obr. a 24 map v příloze.

Cílem předkládané práce bylo jak zmapovat celkové možnosti studia středověkých komunikací, tak podat rozbor jednoho konkrétního případu z Českých zemí. Martina Smetánková proto svůj text rozdělila na úvodní obecnou část (Obecná problematika studia cest, Lidé a zvířata na cestách) a na detailnější pojednání věnující se problematice tzv. Haberské stezky a jednomu jejímu úseku (Haberská stezka jako současný archeologický problém, Libická stezka jako možná odbočka Haberské stezky pro směr z Prahy do Brna).

Postup autorky lze charakterizovat jako velmi široký a interdisciplinární, kterému neuniká ani snaha o definici klíčových pojmů, o základní kategorizaci jednotlivých druhů pramenů a oborových přístupů. Prostor je věnován také způsobům rekonstrukce průběhu středověkých komunikací, jejich hierarchii, stejně jako identifikaci a kritickému posouzení jejich terénních reliktních. Z textu plyne, že autorka se bezpečně pohybuje v aktuální české literatuře, bohužel pouze okrajově využívá základní metodickou práci D. Deneckeho (1969). Domnívám se, že právě na základě Deneckeho práce by bylo třeba jakékoliv hlubší studium cest začít, zvláště pokud má kriticky nakládat s jejich terénními relikty.

Podstatnou součástí práce je také kapitola o „životě na cestách“, ve které Martina Smetánková využila především historicko-antropologickou literaturu. Právě k této kapitole náleží nezanedbatelná část obrazových příloh.

V pojednání o Haberské stezce autorka vychází jak z novějších sídelně-historických studií o relevantní části Českomoravské vrchoviny (P. Hejhal, T. Somer), tak z prací, které se zabývají přímo Haberskou stezkou. Martina Smetánková se v zásadě přiklání k názorům D. Cendelína. Ten pro období před vznikem Jihlavy předpokládá rozvětvenou síť různě směřujících cest procházejících jižní částí Českomoravské vrchoviny, mezi kterými nelze tradičně chápanou trasu Haberské stezky považovat za nejvýznamnější.

Do větší hloubky se autorka dostává v kapitole věnované jednomu z úseků tzv. Libické stezky. Jádrem kapitoly představuje zhodnocení dosavadních znalostí o sídelním vývoji v prostoru vilémovského kláštera, a dále o vybraných kostelech, terénních reliktech cest a dokladech raně středověkého osídlení v okolí brodu přes Doubravu. Součástí práce se stala terénní revize jednotlivých kostelů (Pařížov, Běstvina, kostely sv. Kříže a sv. Martina u

Ronova nad Doubravou), osídlených poloh a reliktních komunikací. Martina Smetánková překvapivě nevyužila studie, které podstatným způsobem rozšiřují dosavadní názory na situaci v tomto mikroregionu v 1. pol. 12. století a které mají význam i pro pochopení obecnějších historických jevů (dendrochronologické datování a stavebně historický průzkum kostela v Pařížově, srv. J. Varhaník v *Archaeologia historica* 2008; J. Klápště ve sborníku k počtě A. Merhautové - Čechy jsou plné kostelů, str. 225, pozn. 19).

Silnou stránkou práce je její interdisciplinární pojetí a také jazykově kultivovaný přístup. V citacích lze postrádat odkazy na konkrétní stránky, které chybí ve všech případech, včetně doslovného citování převzatých textů. Velmi vítaná by byla práce s primárními prameny, alespoň ve věcných kapitolách o Haberské a Libické stezce. Pokud jsou např. přebírány pasáže z listin vydaných v Codexu, z velké části navíc přístupné on-line, je lépe je převzít přímo, než ze sekundární literatury. To by nakonec autorce umožnilo hlubší kritické posouzení.

Předkládanou práci lze doporučit k obhajobě, jako hodnocení navrhuji „velmi dobře“.